

63 . Susani | Comuna: Traian Vuia | Județ: Timiș | Punct: Grămurada de la Jupani | Anul: 2017

Anul: 2017

Cod RAN: 159124.03

Perioade: Preistorie

Epoci: Epoca bronzului

Categorii sit: Religios, ritual și funerar

Autori: Victor Bunoiu, Dragoș Diaconescu, Iulian Leonti, Sorin Tincu, Amina Muscalu - Crețescu, Alexandru Hegy, Răzvan Pinca

Instituții: Direcția Județeană pentru Cultură Timiș, Muzeul Banatului, Timișoara, Muzeul Județean de Etnografie și al Regimentului de Graniță, Caransebeș, Muzeul de Arheologie, Istorie și Etnografie Hunedoara, Instiuție Nedefinită, Universitatea de Vest, Timișoara, Muzeul de Istorie, Etnografie și Artă Plastică Lugoj

Raport

Campania anului 2017 s-a desfășurat în perioada 1-30 septembrie. Colaborarea dintre Universitatea de Vest Timișoara, Muzeul de Istorie, Etnografie și Artă Plastică Lugoj, Direcția Județeană pentru Cultură Timiș și Muzeul de Arheologie, Istorie și Etnografie Hunedoara a putut susține o echipă formată din 7 specialiști, precum și prezența în practică a unui student din partea Universității de Vest din Timișoara.

Scurtă prezentare a sitului

Situl arheologic Susani-Grămurada de la Jupani face parte din grupul de patru movile situat pe latura nordică a localității Susani (com. Traian Vuia, jud. Timiș). Movila numită Grămurada de la Jupani este situată pe malul drept al pârâului Glavița, chiar pe marginea primei terase neinundabile ale acestuia.

Cercetările întreprinse în movila Grămurada lui Ticu între anii 1964-1973 de către Ion Stratan și Alexandru Vulpe au fost valorificate printr-un studiu publicat în 1977 în *Praehistorische Zeitschrift*. Aici Grămurada de la Jupani este menționată și cartată, dimensiunile oferite fiind de cca. 60 m diametru și cca. 4 m în elevație. În 1983 Maria Moroz Pop publică informații despre această movilă, utilizând toponimul propus de I. Stratan, oferind și valori dimensionale (100 m în diametru și 10 m înălțime). Florin Medeț și Ion Bugilan publică în 1987 informații despre acest obiectiv arheologic, atribuindu-l însă satului Jupani și oferind toponimul de Gomilă. Valorile dimensionale publicate de cei doi autori variază între 80 și 100 m pentru diametru și între 5 și 10 m pentru înălțime.

După publicarea lucrării semnată de Medeț și Bugilan în 1987, această movilă nu s-a mai bucurat de un interes deosebit, Sabin Adrian Luca reușind în anul 2006 prin publicarea repertoriului arheologic al Banatului românesc să "creeze" două movile (una atribuită satului Jupani și numită Gomilă sau Grămurada și una satului Susani numită Grămurada de la Jupani). Între anii 2002 și 2006 Petru Rogozea a întreprins cercetări într-o movilă de pământ aplatizată aflată în imediata vecinătate a obiectivului arheologic descris de noi. Această mică movilă nu a fost regăsită în literatura de specialitate și nu este inclusă nici în RAN. Materialele descoperite au fost încadrate în Hallstatt A1.

Ținta principală a fost cercetarea zonei afectate în 2015 de către căutătorii de comori, realizarea cercetărilor non-invazive (de magnetometrie și topografie electrică) și a unui plan topografic cât mai precis al movilei în sine, având în vedere faptul că movila era acoperită de o pădure extrem de deasă. Astfel, la acest moment putem spune că Grămurada de la Jupani are o înălțime de 4 m și un diametru maxim de 44 m (pe axa E-V), fiind situată chiar pe fruntea terasei neinundabile ce mărginește pârâul Glavița către nord.

Campania anului 2017

Prima etapă a fost defrișarea movilei și mutarea materialului lemnos rezultat în marginea acesteia, lângă pâlcurile de copaci aflate în imediata vecinătate a pârâului Glavița.

Golirea pământul răscolit de căutătorii de comori a fost făcută mecanizat. Un indiciu foarte bun pentru solul aflat în poziție secundară a fost prezența trunchiurilor de copac și crengilor înfipte de braconieri în solul excavat.

Eliminarea acestui sol și îndreptarea profilelor acestei intervenții a dus la obținerea unei unități de cercetare cu o lungime de 16,40 m și o lățime de 2,7 m. Caroierea a fost făcută dinspre latura de est, începând cu caroul 1. Dimensiunile carourilor au fost de 2x2,70 m. În zona carourilor 8, 5 și 4 situația arheologică primară a fost complet afectată, implicit orice observație la nivel de grundris fiind compromisă. Observații pertinente au fost făcute în carourile 7, 6, 3, 2 și 1.

Ce s-a putut observa este faptul că lama excavatorului folosit de căutătorii de comori a avut o lățime de 2,40 m. Îndreptarea manuală a profilelor la cota lățimii unității de cercetare de 2,70 m, ne-a oferit posibilitatea să obținem observații și informații pertinente referitoare la stratigrafia verticală a movilei și la corelarea observațiilor făcute pe grundriss în carourile afectate parțial cu cele de pe profilele longitudinale în zona carourilor afectate total. Astfel putem estima, că pe zona cercetată în campania 2017, circa 35% din observațiile arheologice au fost viciate de acțiunea ilegală menționată. În zona caroului 8 s-a putut observa că, în afara acțiunii din 2015, alte trei intervenții cu autori necunoscuți și neînregistrate oficial au vizat zona centrală a movilei.

Analiza profilelor longitudinale a relevat construirea movilei într-o singură etapă, movila în sine acoperind un nivel orizontal de arsură (nivel 10) de la baza sa printr-un cumul de 12 niveluri de amenajare, unele sub formă de lentile zonale, demonstrând o adevărată artă în ceea ce privește edificarea unor asemenea monumente funerare.

Considerăm, bazându-ne în mod special pe cele identificate în caroul 3 dar și parțial 2 și 1, că Grămurada de la Jupani este un monument funerar. În aceste carouri au fost identificate, prin spăcluire, depuneri de oase umane incinerate împreună cu fragmente de lut ars și cărbune de lemn, sub fomă de strat (caroul 3 și parțial 2, complexul C2) și în groapă (carourile 1 și 2, complexe C1, C3, C8). Partea superioară a complexului C1 a fost afectată de acțiunea ilegală din 2015, dar este foarte clar că legătura stratigrafică dintre complexe C1 și C2 indică contemporaneitatea celor două unități arheologice, cu sublinierea că umplerea C1 precede cu foarte puțin amenajarea C2. În caroul 3, la metrul 5,3 pe profilul sudic și la metrul 5,6 pe profilul nordic a fost identificată o linie demarcată de patru gropi de stâlpi (dinspre nord spre sud C4, C5, C6, C7) dintre care C4 și C7 aveau diametrul de 36 cm, iar C5 și C6 de 10 cm. În carourile 7 și 6, corespunzând nivelului pe care a fost depus complexul C2 a fost cercetat prin spăcluire un nivel de arsură cu aspectul unei podele de lut arse superficial, nivel pe care nu au fost identificate materiale arheologice.

Complexul C3 a fost suprapus de profilul estic, transversal al secțiunii S1/2017. Acest complex este suprapus însă doar de nivelul coluvial (nivel 4 numit de noi), fiind dispus teoretic lângă movila în sine.

Fragmentele ceramice identificate sporadic sunt într-o strânsă legătură cu amenajarea nivelului 10, la acest moment fiind foarte dificilă atribuirea lor vreunui sit din apropierea tumulului, ca și parte a solului ce a fost transportat pentru amenajare. Aceste fragmente ceramice au caracteristici ce le încadrează în Epoca Bronzului.

În caroul 1, aproape de limita de separație de caroul 2, a fost identificat în conexiune stratigrafică directă cu nivelul 10, o parte dintr-un vas ceramic, de factură grosieră, de culoare cărămizie, ars slab (numit vasul 1). Din păcate lipsa unor elemente mai clare, morfologice și tehnologice fac atribuirea cultural-cronologică a acestuia dificilă, apartenența la Epoca Bronzului fiind foarte posibilă.

Spre finalul campaniei a fost decopertat și tronsonul vestic al secțiunii S1/2017, astfel secțiunea având lungime totală de 40 m. Au putut fi observate pe profilele rezultate marginile intervențiilor din zona centrală a movilei, aspect relevant și de alveolarea puternică din centrul tumulului, vizibilă la suprafață.

Cercetările non-invazive

Au constat în magnetometrie și tomografie electrică, ambele activități fiind desfășurate sub coordonarea lui Alexandru Hegyi. Ambele au vizat și spațiul exterior al movilei, în special pe latura vestică și nord-vestică. Cantitatea mare de gunoi menajer contemporan, abandonată spre pârâul Glavița (i.e. est și sud-est) a

făcut imposibilă abordarea acestei laturi prin metodele menționate.

Ambele metode au avut de suferit în zona centrală a movilei datorită stratului gros format din niveluri/lentile de lut depuse pentru a construi movila în sine, dar au relevat un aspect extrem de important. Movila este circumscrisă de un șanț cu o lățime de aproximativ 1,5 m, diametrul cercului descris de șanțul menționat fiind de 44 m. Complexul C3 este situat sub nivelul coluvial al întregii movile, dar în interiorul cercului descris de șanțul ce circumscribe movila. Astfel, putem considera că respectivul șanț este într-o strânsă legătură cu delimitarea spațiului de desfășurare a activităților ce au dus la generarea nivelului de la baza movilei (nivel 10a și 10), acoperirea acestui nivel cu movila în sine, ducând la, probabil, suprapunerea cel puțin parțială a complexului C3 și a unei părți din șanț.

Scurte concluzii preliminare

Din caroul 8, zona profilul sudic a fost prelevată o probă de cărbune de lemn și a fost trimisă la laboratorul IFIN-HH din București pentru datare AMS. Valoarea mean datei calibrate obținute este la 1398 cal BC, dată ce se înscrie între valorile etapei C2 a Epocii Bronzului.

Nivelul 10 și baza și sub-nivelul 10a de la Grămurada de la Jupani, cu excepția cantității de oase calcinate descoperite, seamănă extrem de bine cu nivelurile I și II așa cum au fost definite în cadrul sitului de la Grămurada lui Ticu -nota 1.

Profilele sudic și nordic au fost documentate, cel nordic prin desen și fotogrametrie, iar cel sudic doar prin desen. Profilele unității de cercetare au fost conservate cu solul excavat în cursul campaniei de cercetare.

Note

- 1)Stratan-Vulpe 1977.

Informații suplimentare online

[Raportul 5957 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
